

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

De thesauris inuentis restituendis, vel non. Capvt II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

Sorus, nō possunt Galli hac de causa expilandi thesauros Hispania, ad Hispaniā penetrare, nobis Hispanis inuitis. Neque contra nos ad illos licet in praesentiarum. ¶ Vnde non approbo omnino factum cuiusdā ciuis & ducis Cartagenensis Indiarum, qui accepta nouitia ingenii gazarum, quæ in regione Cenu nuncupata, vbi Perusinorū principum, & regum, tam sepulchra, quam etiam eorum gazæ in sepulchris solitæ ab eis recondi continebantur, cum copia militum ea sepulchra exploraturus adiuit. Vnde tantam copiam auri fertur in de asportasse vt nullibi gentium reperta sit similis.

¶ Nam si verum est vt vulgabatur illos thesauros Perusinorum principum esse gazas, ad earumque custodiam praefectos habuisse custodes, aut in regionibus indorum eas gazas immemorales contineri, esseque reconditas, neque pro derelictis habitas, palam est earum effossionem & deportationem imò expilationem non fuisse licitam.

Qō. 1.

a Gloss. c.

si quid

14. q. 5.

Qō. 2.

b Dicit

in l.

nunquam

§. thesau-

rus. ff. de

acquir. re

rum dom.

quod the-

saurus est

vetus

quædam

depositio

pecunia

cuius non

extat me-

moriam, §.

thesaurus

de rerum

diuis. l. 1.

c. de thes.

¶ De thesauris inuentis restituendis, vel non.

CAPVT II.

Hic & illa agitare solet quaestio an si quis thesaurū inuenit in loco alieno, quid iuris de illo habeat. Res est b Dicit plana postquā quaestio hæc iam est absoluta per communia iura decernentia, quod qui thesaurum aliquem occultum in loco alieno, casu inuenit dimidium domino reddat. At versus. ff. de nit, totum reddat domino, saltem sui laboris mercede deducta secundum mentem glossæ ^a 1. cap. si quid 14. q. 5. ¶ Quarum legum intelligentia exigit nosse, quid intelli-

gant per thesaurum. b ¶ Thesaurus autē est pecunia sub terra, vel alibi absconsa, vetustiori tēpore, cuius dominus ignoratur, & de cuius occultatione, nulla est memoria qui secundū ius cōmune totus est eius, qui inuenit eū in eo quod plene suū est quoad dominiū directū & vrile. Et si casu inuenit in alieno dimidiū talis thesauri sic reperti est eius, & dimidium est domini loci vbi est inuentus. ¶ At si data opera inuenit in alieno, distinguendum §. videtur. An de consensu domini loci fuerit quaesitus, an sine thesauros illo, & in priore casu totus cedit inuentori, in posteriore vero de rerum totus domino loci, vt, probat lex. 1. quæ est exacta solutio Syl. diuis. l. 1. in aurea rosa casu. 19.

¶ Porro quaeritur quid quando is qui non est integer dominus

minus loci, ubi alius inuenit thesaurum quia illud fundum habet solum creditor in pignus, vel maritus in dotem. Respondetur primo quod creditor, qui thesaurum in domo, quam in pignore habet, inuenit, & maritus etiam qui inuenit in territoriali uxoris, diuidere eum debet cum debitore, aut cum uxore.

¶ Secundo etiam qui in agro aut domo ad modicum tempus conductis, imo ad longum nempe ad vitam aut vitas, aut in emphiteosim perpetuam, vel ad 10. annos, qui etiam longum tempus constituunt, quia nullus horum est integer dominus, & sic dimidium directo domino dare debet. Et de contrario, si inuentor habet dominium directum dimidium dare debet habenti utile. ^d At dominium totum directum dicitur habere is, qui proprietatem rei sine fructu habet, ut qui in emphiteosim perpetuam, aut ad vitam dedit, aut ad 10. annos collocauit possessionem, dominium vero utile tantum dicitur habere, qui sine proprietate, habet ius fruendi re perpetuo vel sua vita, aut plus, aut saltem pro 10. annis iuxta glo. cle. i. de rebus ecclesiarum non alienandis. ¶ Sed quid iam tandem dicendum erit de inueniente thesaurum in loco publico, aut sacro siue religioso. ¶ Dicitur de tali, quod partiri debet illum cum fisco, aut ciuitate, aut prelato ecclesiarum, cuius est ille locus, ubi inuentus est. Hæc omnia secundum ius commune. Nam ubi alia sunt de hoc leges, aut de rebus inuentis, illa seruanda sunt, sed non est expectanda sententia iudicis ut recte monuit Caiet. quia ut ait Nauarrus hæc restitutio non fit in poenam, cuius soluenda obligatio exigit sententiam, iuxta illam glo. singular. c. fraternitas. 12. q. 2. ¶ Sed merito hæsitari à quibusdam poterit. An qui data opera sine consensu requisitum domini in agro alieno suffodiens, thesaurum inuenit, teneatur in conscientia, ante condemnationem totum thesaurum prout sanciunt leges domino loci restituere, & quidem Nau. ^f in huius rei gratiam citans Caiet. videtur insinuare (quia talis lex non est poenalis) ante sententiam iudicis totum thesaurum restituendum esse domino in conscientia. Ita tenuit Victoria. Sotus ^g verò solum ait quod ex legib. ciuilibus. ^h totus thesaurus est domini fundi. Quia inuentor fur reputatur. ¶ Solus Mercatus ⁱ (quod ego scia) contra hos & à mea sententia dissidens ausus est affirmare quod si aliquis re vera absq; malo animo suspiciens alicubi esse reconditum thesaurum, si quia constitit esse antiquissimam immemorialemq; esse eum dominum eius suffodiendo eum inuenisset

c. l. 2. ff. si
ager ve-
tigalis
vel emph.
d. Bart. in
l. si u. §.
fin. ff. de
acquir. re-
rum dom.
c. l. in
causa ff.
de proc. c.
§. thesau-
ros, insti-
de rer. di-
uis.
c. Case. 22.
q. 66. art.
3.
Q. 4.
i. Nauar.
Sum. Lat.
cap. 17.
num. 175.
§. Sotus
lib. 1. de
Inst. c.
iure que.
3. art. 3.
h. C. de
Theauris
lib. 20. l.
vnic. c.
Inst. de
rer. diuis.
§. thesau-
ros.
i. Mercat-
us lib. de
Contract.
fol. 218
cap. 15
tura

tuta conscientia possit illum sibi retinere, ante sententiam iudicis aliud iubentis, atq; si id curet ne iudex resciat, ne illū domino loci exhibere cogatur, non est sibi culpæ tribuendū.

¶ Sed hanc opinionem licet omnino aufquam ausus sim refutare, quia lex ^k dictans totum in hoc casu fore domino loci restituendum, videtur fundari in præsumptione hac quod inuentor tunc fur reputatur, tamen in casu prout eum limitauit Mercatus, scilicet quod nulla intercesserit re vera fraus, inuentor re vera fur non fuisse videtur, quare ista opinio licet non in toto, tamen in parte aliqualem apparentiam habet. Quare in eo, quod ait totum in hoc casu posse sibi retinere, non eam accepto, quia si qui bona fide, & à casu in alieno solo thesaurum reperit, ex æquitate naturali iubetur domino soli dimidium impendere, quare qui dedita opera illum inuestigauerit, à restitutione saltē dimidij liberabitur, postquam nō tam est liber à præsumptione culpæ, quam est illum reperiens à casu? Si tamen dimidium impertitus fuisset domino loci non auderem residuum retinentem ^l damnare.

¶ Addu quoque Metina^m quod si credens, aut compertum habes, thesaurum immemoriam latitare in fundo alicuius domini, id ipsum possessionis domino renuntiabit, dimissusque id quasi delirium reputans nihil curauit, tunc totus thesaurus inuentori cedit, quia tunc inuentor, neque vt fur, neque vt inuasor alieni per leges reputatur.

¶ Porro hæsitari hic quoque contingit, an si aliquis suffodiens in fundo alieno, huiusmodi thesaurum immemoriam reperit, possit, rursus illum cooperire, adireq; dominum fundi, & cum eo euentus ignaro, nihil ei reuelando, de pretio tantum fundi conuenire fundumque sibi comparare vt totius thesauri emptor dominus fiat.

¶ Sed dico in re tanta suffulta autoritate doctorum, non expedit multum remorari, nam D. Thom.^o (quidquid dicat p In banc Angelus) tenet partem affirmatiuam, cui accedit Nauarr.^o l. dicit qui emit aliquod prædium siue Urbanum, siue rusticum, in quo postea thesaurum inuenit, nihil tenetur restituere venditori l. p. à tutore. ff. de rei vendi. quam vt sciens in eis thesaurum esse emerit ab eo, qui id ignorabat. Huic sententiæ subscribit Metina sua instructione addens id facti commentum abscodito in agro, quem qui inuenit homo vadit, & vendit omnia quæ habet, & emit eum. Secus est autem inquit Sor-

tus loco citato qui eiusdem sententiæ est, si in muro domus, aut in eius penetralibus, pecuniâ, aut aliud quippiam reperit: quod antiquus possessor illic posuisset, & per obliuionem reliquisset, tunc enim eiusdem possessoris est, aut suorum hæredum, vt habetur in l. à tutore. ff. de rei vindicat.

¶ Obliuioni hic quoque non est tradenda, & illa quaestio, an possint principes thesauros vbicunque inuentos sibi vindicare, & quidem Palude q. audacter asseuerat ex consuetudine, omnes thesauros vbi vis reperiantur esse principum, quam opinionem Sorus loco citato ait non esse auscultandam, vt bene ait Syluest. quoniam talis consuetudo in republica bene instituta non est introducta. In Hispania nãque leges supracitatae ad literam seruantur, atque in recopilatione legum. tit. thesauri. lib. 6. l. 13. nihil aliud iubetur, quã qui rescierit, audierit ve, in ciuitate, oppido, vel loco, vbi fuerit comoratus, vel in eius confinibus, thesaurum, vel bona alia pertinentia ad regem haberi, coram tabellione illius loci veniat hoc renunciaturus, vbi videtur loqui solum de thesauris peculiarium iure pertinentibus ad principem, & non de omnibus indifferenter. Quare si contraria consuetudo alicubi vim s. Est superobtinuit est per vim, & contra ius naturæ & gentium. Habetur enim instituta & l. citata quod Adrianus naturalem æquitatem sequutus ei concessit, qui thesauros inuenierit, & lex illa C. de thesauris. inuentori inquit liberam tribuimus facultatem, ne vterius Dei beneficium inuidiosa calumnia persequatur.

Q. 6.

q. Palud. 4. d. 15. quest. 3.

r. Syluest. verb. inuentu, §. 13.

s. Est superobtinuit est per vim, & contra ius naturæ & gentium. Habetur enim instituta & l. citata quod Adrianus naturalem æquitatem sequutus ei concessit, qui thesauros inuenierit, & lex illa C. de thesauris. inuentori inquit liberam tribuimus facultatem, ne vterius Dei beneficium inuidiosa calumnia persequatur.

¶ At vtrum princeps quotam aliquam ab inuentore exigere valeat forsitan quis dubitabit.

Q. 7.

¶ Respondet Sorus loco citato istam exigendi aliquã inde quotam ex legibus non apparere iustitiam, quia predictæ citatæ leges ius commune continentes, nihil meminerit de quota persoluenda principi, sed solum ibi decernitur, quod qui inuenierit loca alieno a casu, medietatem reddat domino. subditque, quod pari ratione si inuenierit in loco Cæsaris dimidium reddat Cæsari, & si in loco fiscali, vel publico, det medietatem. Quæ quidem leges nõ loquuntur, nisi vbi loca sunt propria principis, aut ciuitatis, quare infert Sorus credide-

II. Pars. F.L.Lopes. Instr. Conf. b rim

rim neque vbi esset in vsu peti quoram à principe talis vsus conscientias inuentorū obligaret: sed possent secundum ius commune bona conscientia possidere.

v Met. in
instr. conf.
fol. 68.

¶ At expendit ius hoc Metina v inuentorem thesauri non teneri ad quoram quartam, vel quintam quam sibi inde tollit rex, antequā à se exigatur: cui sententiæ astandum esse cenfeo.

¶ Sed de metallorum venis vsus iam obtinuit inquit Sotus vt pars quinta obueniat principi, eo quod venæ illæ sunt naturales, quæ quodammodo in bonum publicum metalla progignunt.

x Dicit
Bal. in l. 1.
ff. de rer.
diuis. quod
si res ali-
qua inue-
niatur &
nescitur cu-
ius sit, de-
bet in foro
conscientiæ
reponi in
manibus
Episcopi,
vt distri-
buatur
pauperi-
bus. auil.
omnis pe-
regrius. C.
communis
de succes-
sionibus.

¶ Vide in Hispania, vel Castellæ regno, mineralia auri, & argenti, vel quorumcumque aliorum metallorum, & aquarum fontium, & puteorum salis, argenti viui, dicuntur ad regem pertinere, nisi ab alio possideantur priuilegio, vel consuetudine immemoriali recopilationis lib. 9. l. 19. tit. 8. & in parte alteratur lex, 2. tit. 13. lib. 6. fori per prædictam. l. 19. tit. 8. lib. 9. vbi incorporantur salinaria omnia in coronam regiam, eorumque tolluntur limites, reducitque ad se rex Philippus recopilationis lib. 6. tit. 13. lege. 4. omnia mineralia argenti, auri & argenti viui, vbi-
cunque reperta, facitque copiam inuentori, ea mineralia fabricandi, & operandi, dum deductis expensis duas tertias partes regi impendat: vide alias ordinationes nouas minarum l. 5. contentas.

¶ Vltimo illa quæstio porissima sit obuia, an res inuentæ, quæ non sunt thesauri, quæ præsumuntur habere dominos possint ab inuentore, post adhibitam diligentiam inquirendi dominum, neque inuento vendicari.

¶ Et quidem cōsensus est omnium tam Theologorum, quam iuristarum * (vt summistæ testantur) post factam indagacionem, non inuento domino, pauperibus fore restituendas. At in primis circa hanc quæstionem, in aperto est omnibus, dominum rei inuentæ ab inuentore omni diligentia, publicisque præconijs alijsque vijs accommodis, fore perquirendum, alioquin furti reus habebitur.

y Sotus de
iustitia &
iur. lib. 5.
q. 3. art. 3.

¶ His præmissis solus Sotus v licet contra communem opinionem non audeat quidpiam asseueranter affirmare, ait sibi suppetere grauissima argumenta, quod inuentor possit sibi in conscientia ea tunc retinere. Primò, quia iure naturæ, & gentium, illa sunt inuentoris, neque

vllum ius Euāgelicum, aut ecclesiasticum occurrit: quod illa tribuat pauperibus, aut cuius alteri. Quia² caput cum tu. de vsur. & similia à iuristis, Theologisq; in gratiam communis opinionis allata loca, vbi vsuraria pecunia incerta, & etiam simoniaca adiudicatur pauperibus, non loquuntur, nisi de rebus male partis, & acquisitis: cuiusmodi non sunt hæc inuenta vt habetur canone non sanè. 14. q. 5. quod autem iure gentium, & naturæ illa appareat esse inuentoris patet. Quia iam post indaginem factam, non reperto domino, perinde se hæc inuenta habent ac si nullius essent domini, & perinde, ac si thesauri immemorales essent, quos præoccupanti ius gentium tribuit.

¶ Item secundo, quia verisimile est, post Euangelium res inventas esse inuentoris, sicut thesauri immemorales ante legem Euangelicam inuentoris erant.

¶ At iura solum prohibent, ne quis inuenta, quæ præsumitur habere dominos capiat sine animo reddendi dominis, & inquirendi eos, nec aliquid meminere de pauperibus. Non ergo est in lege euangelica debitum iustitiæ conferendi hæc inuenta pauperibus. Neque iniuria fit dominis postquam non apparent, & ius gentium ea inuentori contribuit. Item si ille qui est Turca est dominus rei à me inuenta, quid proderit pro illo illam largiri pauperibus, non ergo succedit ius pauperum propter bonum perdentis rem, poterat enim esse iniquus.

¶ Igitur propter hæc argumeta Metina, b hæc opinio censeri esse valde probabilem, licet securius esse asserat ta lia inuenta erogari pauperibus: sed quando inuenta hæc (inquit) sunt equi, vel equæ vel iumenta pertinentia ad iura appellata del mostrenco, obseruandæ sunt leges regni, scilicet quod tradantur iustitiæ transactoq; anno, neque apparente domino, vt camera regie sint hæc applicita, ita recopilatione nona. l. 6. tit. 13. lib. 6.

¶ Pro resolutione ergo sit primum assertum cōsensu omnium receptum, scilicet quod inuentor prædictarum rerum facta diligentia indagacionis, neque inuēto domino si indigens sit, capere potest sibi, vel totum inuentum, vel partem pro sua necessitate. Id q; etiam doctores opinionis communis fatentur, dummodo id faciat de consilio prælati, aut cōfessarij quāuis inquit Sorus id forsā nō sit necessarium.

b 2

¶ Secun

2 Io. And.
Hofl. in
ca. cum su.
de vsur.

a Surri-

piēs rem lū

cer igno-

ret curus

fit facit fur

tu, nisi ha-

bita sit pro

derelicto.

l. falsu. §.

qui alse-

num. ff. de

furi.

b Met. in

struct. cas

ses. fol. 168

c. siue re-
periat in
suo siue in
alieno ac-
quiritur si
co non in-
uentori. l.
1. C. de the-
sauris lib.
10. & pu-
nitur ipse
querens,
quia repro-
batur talis
scientia. C.
de male.
& mathe.
per totum.
d. arg. l.
qui leuan-
de. ff. ad l.
Rhodia de
iac. l. sic
Gabriel, in
4. d. 15. q.
8. sub fin.
e. Quod in
laqueum
meu inci-
dit non est
meum nisi
manuali-
ter capia-
tur. Bart. l.
in laqueu
ff. de acq.
reru dom-
inio. In si. §.
illud quæ-
rit de reru
diuisione.

¶ Secundum assertum sit postquam isti graues docto-
 res Sorus, & Metina diuitem inuentorem alicuius rei, post
 adhibitam perquirendi dominū curā, neque inuento, rem
 sibi inuentam retinentē non audent dānare propter al-
 ias rationes: nolo ego fieri nimiū iustus eum culpando:
 Sed tantū illius consilij Gregoriani admonitum, memo-
 remq; esse volo bonarū mētū esse ibi culpā agnoscere,
 vbi culpa nō est. Sicut hic nō videtur esse. Nā quod D. Au-
 gust. diuulq; Hiero. 14. q. 5. dicitur asserere, non cōuincit.
 At enim D. Aug. si quid inuenisti, & nō reddidisti, rapui-
 sti, & D. Hic. canon. multi. Peccatum inquit rapinæ simile
 est, si quis inuenta non reddat, quia plane intelligunt,
 quando dominus haberi potest & ex mala fide non inqui-
 ritur.

¶ Tertiū assertū sit opinio communis quæ tutior est, si
 tuenda est cōtra argumenta Soti, hoc se tueri potest prin-
 cipio, scilicet quod huiusmodi inuenta etiā nō reperto do-
 mino, ab inuentore nō sunt retinēda, sed restituēda. Quia
 iure naturæ bona redundantia in republica, sunt indi-
 gentium vt art. 4. præfata q. 4. probat Sorus. Quod au-
 tem huiusmodi inuenta sint bona redundantia in re-
 publica, inde quodāmodo apparet, scilicet quia non ha-
 bent certos dominos, præsumuntur tamen habere ali-
 quos: q; antiquis thesauris non competit.

¶ At deniq; restat dicendū, q; qui arte magica, aut alijs
 diuinationibus, vel modis illicitis, thesaurum quærit,
 quāuis, id efficiat in suo, q; inuenit sit filci: videtur ta-
 men eum retinere posse illum, quousque condemnetur
 quia poena est arg. gl. sing. cap. fraternitas. 12. quest. 2.

¶ Insuper qui trabē vel aliquid aliud vi fluminis tra-
 ctū inuenit sibi accipere non potest nisi tale sit, quod iure
 præsumatur p derelicto esse habitū. Et si in suo id inue-
 niat, dominum est requisiturus, vt illud inde tollat, aut
 pro derelicto habeat, aut petat à iudice vt constituat do-
 mino terminum intra quem illud faciat, & si tunc domi-
 nus nihil horum curet, satis præsumi potest id pro dere-
 licto habere, quo sibi retinendo non peccet. arg. d. l. qui
 leuāda cum ei annot.

¶ Sed de aui, vel fera laqueo alieno etiam inuenta eam
 accipientis fieri diximus, nisi contraria consuetudo ei
 qui

qui laqueum paravit adiudicet f ita Nauar. e concor- f Maior.
dat cum sententia nostra supra posita: vbi in hoc consue- in 4. dist.
rudini regionis standum esse duximus: sed de his satis. 15. q. 10.

¶ De terra vero addita, vel remota; propter rapinas g Nauar.
fluuiorum est rubrica instituta de rerum diuis. h tamen sum. lat. c.
in omnibus communiter standum est consuetudini, qua: 17. nu.
est optima legū interpret, vbi autem cessat consuetudo, 176.
standū erit iuris dispositioni quod ita disponit, quod in h Qui pro-
sula nata in mari sit præoccupatis; in medio vero flumi- pe ripam
nis est cōmunis, habentibus prædia iuxta flumen hinc in- prædia pos-
de. Si autem non est in medio; est proximioris, quod si sident ri-
fluuius diuidatur, & cingat agrum; erit ager illius cuius pe sunt
antea erat. Sed si flumen mutat alueum; primus alueus domini &
efficitur eorum, qui prædia iuxta illud habent. Secundus insule na-
vero est publicus & si post reuertitur ad primum; secun- ta in flumē
dus erit habentium prædia prope illud. Sed ager in unda- ne & adifi-
tus, aqua recedente, remanet eius; cuius erat. Hæc est di- cū in flumē
spositio iuris qua: satis æqua videtur. ne constru-
Et & al-
uei dereli-
cti. l. 1. §.
quod si alī
qua. derer.
aiuis.

¶ De restitutione ratione incendiorum vel adiutorij præstiti ad
fugiendum à carcere, vel à seruitute vel donatio-
ne iniuste causæ.

CAP. III.

I A M nunc reliqua restitutionem inducentia facta per-
sequamur, nam huiusmodi sunt hæc facta; primò si
quis non casu, sed de industria in aliquam domum, aut
locum aut segetes, ignem immittit, Qui præterquam
quod restitutioni manet obnoxius, a si erat locus sacer,
putà ecclesia, aut cæmeterium, Xenodochium ipso facto
est excommunicatus: & quamuis antequam denuncie-
tur ab episcopo, absolui possit, non tamen postea, b sed si
locus non est sacer, non est ipso facto excommunicatus,
quãquam excommunicari debet. Et tales incendiarios ec-
clesiæ rursus Nauarrus c quasi suam moderans sententiã
ait, nullo textu vel ratione apparere secundum Caiet con-
tra communem Panormitani; & aliorum esse ipso facto
excommunicatos, nisi id haberet consuetudo, & teneatur,
quod illa tolerata, & approbata à prælatis habeat vim le-
gis, aut statuti excommunicantis.

b 3 ¶ Author 94.

Maior.
in 4. dist.
15. q. 10.
Nauar.
sum. lat. c.
17. nu.
176.
Qui pro-
pe ripam
prædia pos-
sident ri-
pe sunt
domini &
insule na-
ta in flumē
ne & adifi-
cū in flumē
ne constru-
Et & al-
uei dereli-
cti. l. 1. §.
quod si alī
qua. derer.
aiuis.
à cap. peñs
in a. 23. q.
vit. cap. si
quis de In-
iurijs.
b Hæc est
communis
doct. sentē.
& Panor-
mit. in c. cō
questi. &
c. tua. de sē
tē. excommu-
nicationis.
c Sū. lat. c.
27. num.
94.